

การรับรู้สภาพปัญหาความเครียดของครูดนตรีในปัจจุบัน
The Perception of Current Stress Problems of Music Teachers

นางสาวณัฐธิดา กิ่งเงิน *

Nathida Kingngoen

ผศ.ดร.ดเนียญา อุทัยสุข**

Asst. Prof. Dneya Udtaisuk, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงการรับรู้สภาพปัญหาความเครียดของครูดนตรีในปัจจุบัน วิธิตำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดของครูสอนดนตรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้คือครูสอนดนตรีในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ที่ได้จากการคัดเลือกครูสอนดนตรีที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 2 ปี ที่สอนโรงเรียนในระบบ และโรงเรียนเอกชนนอกระบบ การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การศึกษาแนวคิดเอกสารทฤษฎีเกี่ยวกับครูดนตรี และปัญหาความเครียด สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ไปทำการสัมภาษณ์ ครูดนตรีทั้งในระบบ และโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นลำดับปัญหาความเครียดของครูดนตรีได้เป็น 6 ด้าน แบ่งเป็นปัญหาหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง, ปัญหาด้านที่เกิดจากการบริหารเวลา และปัญหาด้านการสอน ปัญหารอง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม, ด้านความเครียดทางการเงิน และด้านการยอมรับซึ่งกันและกันในสังคม จากการสำรวจพบว่าปัญหาความเครียดที่พบเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของครูดนตรีในด้าน สุขภาพ และทัศนคติในการทำงานต่อไป

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: ermukmuk@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: noonnin@yahoo.com

ISSN1905-4491

Abstract

The objective of this research was to clarify the perception of the current stress problems of music teachers. The methodology used in this research was the Qualitative research method, consisted of descriptive interviews with music teachers. The key informants in this research were 30 music teachers, who has been teaching more than two years in both government school, private school in Bangkok. The research method consisted of reviewing literature of theories related to music teachers and the stress problems, developing the research materials, and using questionnaires to interview the music teachers. The results of the study identified six dimensions of problems, that music teachers encountered with. The problems can be classified into three main dimensions including misunderstanding of parents, time management, and teaching - related issues. The other three minor dimensions included stress from manager's immorality management, financial issues, and social acceptance issues. The six problems found in this research could affect music teachers' life quality in both health and working attitudes.

คำสำคัญ: ครูดนตรี/ การบริหารเวลา/ ความเครียด

KEYWORDS: music teacher/ time management/ stress

บทนำ

คุณภาพของการผลิตบุคลากรทางดนตรีนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ในการที่จะทำให้เกิดการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพ เนื่องจากการศึกษาประกอบด้วย ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร และการสอน ถ้าผู้สอนไม่มีคุณภาพแล้ว ย่อมส่งผลสำคัญที่ทำให้การศึกษาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555) ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลในการกำหนดบทบาทหน้าที่และคุณภาพชีวิตของบุคคลมากขึ้น ทำให้มีการพัฒนาขึ้นในหลายด้าน แต่ขณะที่อีกมุมหนึ่งมีปัญหาที่ติดตามมา นั่นคือ คุณภาพชีวิตของคนในสังคมที่เสื่อมถอยลงความเครียดในการดำรงชีวิตและในการทำงานก็เพิ่มขึ้นจากการแก่งแย่งแข่งขันกัน ในสังคมเป็นอย่างมากด้วยสาเหตุหลายประการ (ระบิล พันภัย, 2558)

เนื่องมาจากรายได้ของครูที่ต่ำกว่าอาชีพทั่วไป ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ขณะที่ภาระความรับผิดชอบในหน้าที่สูงมาก (Hewitt & Thompson, 2006) ทำให้ครูหันไปกู้ยืมเงิน หรือทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เพิ่ม ปัจจัยนี้อาจทำให้เกิดปัญหาหนี้สินครู (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ถือเป็นปัญหาหลักและบั่นทอนจิตใจครูมาก ทำให้ครูเกิดความเครียด สุขภาพจิตย่ำแย่ ไม่มีสมาธิทุ่มเทให้กับงานสอนส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตลดลง และต้องทุ่มเททำงานเพื่อหารายได้เสริมนอกเวลา ซึ่งส่งผลต่อการดูแลสุขภาพ และยังกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูได้ไม่เต็มที่ ประสิทธิภาพในการสอนลดลง ยิ่งไปกว่านั้น ในกรณีครูสังกัดโรงเรียนเอกชนนอกระบบที่พบในปัจจุบัน เช่น ครูศิลปะ ครูดนตรี ครูกวดวิชา ยังมีปัญหารายได้ไม่แน่นอนจากการที่นักเรียนลาบ่อย ผู้ปกครองชำระเงินไม่ตรงเวลาเพราะเศรษฐกิจตกต่ำจึงทำให้ต้องตระหนกอย่างรอบคอบว่าจะส่งบุตรหลาน

เรียนพิเศษวิชาใดถึงจะคุ้มค่าเงินมากที่สุด ทำให้จำนวนผู้เรียนไม่แน่นอน และเมื่อผู้ปกครองไม่ชำระเงินตรงตามกำหนดก็ส่งผลกระทบต่อทางโรงเรียน ส่งผลกระทบต่อครูในการบริหารเงินในแต่ละเดือน เป็นสาเหตุให้เกิดหนี้สินตามมา (สุวรรณ วังโสภณ, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2559)

ด้วยปัจจัยด้านการเงิน คุณภาพชีวิต สุขภาพ ที่กล่าวมาส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต เพราะการเป็นครูดนตรีหรือเป็นนักดนตรีไม่ได้มีแต่ความรื่นเริงกับบทเพลงอย่างที่หลายคนเข้าใจ แต่ยังมีความเครียดที่แฝงอยู่ภายใต้ภาพลักษณ์ที่ดูสบายเหล่านั้นมากมาย การเป็นครูดนตรีที่สอนตามโรงเรียนดนตรีเอกชนนอกระบบนั้นมักพบปัญหาผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่มีความเป็นธรรม มีความเป็นธุรกิจมากเกินไปจนไม่สนใจความเป็นอยู่ของครู (สุวรรณ วังโสภณ, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2559) นอกจากผู้บริหารแล้วยังต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียนที่มักจะคาดหวังกับครูและลูกไว้สูง ทำให้เกิดความกดดันทั้งครูและนักเรียน ทำให้การสอนมีความเครียดเพิ่มขึ้น ซึ่งถ้านักเรียนให้ความร่วมมือในการเรียนการสอน ซ้อมมาอย่างสม่ำเสมอการเรียนก็จะราบรื่น แต่หากผู้เรียนไม่ให้ความร่วมมือด้วยแล้วก็เป็นหน้าที่ของครูที่ต้องหากวิธีการสอน จิตวิทยาต่าง ๆ เพื่อรับมือกับนักเรียนหลากหลายรูปแบบ เมื่อครูมีภาระงานมากและงานส่วนใหญ่ก็สอนทั้งในเวลา หลังเวลาราชการและวันหยุด ทำให้มีความท้อทายต่ออุปสรรคในการมีความสัมพันธ์และชีวิตคู่ของครูดนตรีจึงเกิดปัญหาหย่าร้างหรือเป็นโสดไปตลอดชีวิตด้วยเรื่องของเวลาที่ได้กล่าวมาและความมีโลกส่วนตัวสูงกว่าคนที่เล่นเครื่องดนตรีอื่น

การเรียนดนตรีในสตูดิโอของครูผู้สอน และการเรียนการสอนดนตรีในรูปแบบสอนที่บ้านผู้เรียน ซึ่งครูแต่ละคนก็อาจจะไม่ได้สอนเพียงที่เดียว อาจมีความทับซ้อนของลักษณะในการสอนส่งผลให้ครูเหล่านี้ก็มีลักษณะการใช้ชีวิต การทำงาน ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งการใช้ชีวิตในรูปแบบที่แตกต่างกันนี้ก็ส่งผลให้บุคคลมีความเครียดที่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับดนตรีศึกษาในประเทศไทยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ได้ศึกษาถึงผู้เรียนและกระบวนการสอนมากกว่า การศึกษาความรู้สึกของครูดนตรี ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่จะบ่งบอกว่าแนวโน้มทางการศึกษาจะเป็นไปในทิศทางใด วงการดนตรีที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีจุดแข็งหรือจุดอ่อนอย่างไร

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการรับรู้สภาพปัญหาความเครียดของครูดนตรีในปัจจุบัน โดยนำเสนอข้อมูลเหล่านี้ในรูปแบบการวิเคราะห์ปัจจัยด้านความเครียด เพื่อสะท้อนสภาพปัญหาสำคัญที่กำลังเป็นอุปสรรคของครูดนตรีในปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพชีวิตครูต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อแสดงให้เห็นถึงการรับรู้สภาพปัญหาความเครียดของครูดนตรีในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหา ความเครียดของครูดนตรีในกรุงเทพมหานคร สามารถจำแนกขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการศึกษาแนวคิดเอกสารทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความเครียด และครูดนตรี

ขั้นที่ 2 ขั้นการออกแบบการวิจัย

จากหัวข้อเรื่องการรับรู้สภาพปัญหาความเครียดของครูดนตรีในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้เลือกออกแบบ การวิจัยให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้มาทำการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มี ความเฉพาะเจาะจงและเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 3 การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสอนดนตรีที่สอนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดย การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant interview) ที่มีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 2 ปี ที่สอนอยู่ โรงเรียนในระบบ และโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เพื่อกำหนดตัวผู้ตอบเป็นการเฉพาะเจาะจงเพราะผู้ตอบนั้นมี ข้อมูลที่ดี ลึกซึ้งกว้างขวางเป็นพิเศษเหมาะสมกับความต้องการของผู้วิจัย (สุภางค์ จันทวานิช, 2559)

ขั้นที่ 4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

4.1 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended) ของครูดนตรีที่สอนในกรุงเทพมหานครเพื่อจะ ทำให้ผู้ตอบสามารถตอบได้ละเอียดทุกแง่มุมตรงความต้องการของผู้ตอบอย่างแท้จริง ผู้วิจัยสามารถรู้คำตอบ ในแง่ต่าง ๆ ซึ่งอยู่นอกเหนือจากการคาดคะเนของผู้วิจัยซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์แก่การวิเคราะห์ทั้งสิ้น (สุภางค์ จันทวานิช, 2559)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.2 กำหนดกรอบประเด็นคำถาม หรือ แนวทางการสัมภาษณ์ปลายเปิดแบบไม่เป็นทางการ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เป็น 6 ประเด็น ดังนี้

- 4.2.1 ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง
- 4.2.2 ปัญหาด้านการสอน
- 4.2.3 ความเครียดด้านการเงิน
- 4.2.4 ปัญหาที่เกิดจากการบริหารเวลา
- 4.2.5 ด้านการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม

4.2.6 ด้านการยอมรับซึ่งกันและกันในสังคม

ขั้นที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักทฤษฎีการวิจัยเชิงคุณภาพ (สุภางค์ จันทวานิช, 2559)

5.1 การเตรียมการสัมภาษณ์

5.1.1 เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant interview) เพื่อกำหนดผู้ตอบเป็นการเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง กว้างขวางเป็นพิเศษเหมาะสมกับความต้องการของผู้วิจัย

5.1.2 เตรียมงานขั้นต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รายชื่อ ที่อยู่ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างทุกคน

5.1.3 วางแผนการสัมภาษณ์ โดยเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสม

5.1.4 เตรียมอุปกรณ์จัดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานที่ที่ไปสัมภาษณ์

5.1.5 ติดต่อกับครุชนครีที่จะทำการสัมภาษณ์โดยนัดหมายเวลาไว้ล่วงหน้า

5.2 ขั้นเริ่มการสัมภาษณ์

5.2.1 แนะนำตนเองต่อครุชนครีที่จะทำการสัมภาษณ์

5.2.2 สร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเองด้วยการสนทนาทักทายด้วยอัธยาศัยอันดี

5.2.3 บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์พร้อมทั้งให้คำสัญญาว่าจะเก็บเป็นความลับ

5.2.4 แจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่าจะมีการจัดบันทึก หรือใช้เครื่องบันทึกเสียง

5.2.5 พุดคุยเป็นการอุ่นเครื่องก่อนที่จะเริ่มสัมภาษณ์จริง ๆ เช่น สนทนาทั่วไปเกี่ยวกับชีวิตการทำงานโดยรวมในขณะนั้น

5.3 ขั้นสัมภาษณ์

5.3.1 ใช้คำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้า เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์

5.3.2 เป็นผู้ฟังที่ตั้งใจฟังและติดตาม ป้อนคำถามให้เหมาะสมกับจังหวะของผู้ตอบ

5.3.3 ใช้ภาษาที่สุภาพเข้าใจง่าย

5.3.4 ทำให้ครุสอนนครีที่สัมภาษณ์รู้สึกว่าจะเปิดเผยระหว่างการสัมภาษณ์เป็นเรื่องพิเศษเฉพาะตัว เพื่อที่จะทำให้ครุเกิดความเต็มใจที่จะให้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ

5.4 ขั้นบันทึกข้อมูลและสิ้นสุดการสัมภาษณ์

5.4.1 จัดบันทึกใจความสำคัญของการสัมภาษณ์ในขณะที่สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง

5.4.2 ทำบันทึกเก็บรายละเอียดการสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นในทันที

5.4.3 รวบรวมข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์แนบไว้กับบันทึกการสัมภาษณ์

5.4.4 ถ้าพิจารณาเห็นว่าการจดบันทึกทำให้ผู้ตอบมีปฏิกิริยาซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการสัมภาษณ์ ต้องงดการจดบันทึกแล้วใช้ความจำแทน

ขั้นที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์เป็น 5 ขั้น ดังนี้

6.1 การใช้แนวคิดทฤษฎี และการสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์

6.2 ตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้มั่นใจในความเชื่อถือได้ของข้อมูล ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และประเมินคุณภาพของข้อมูลว่าอยู่ในระดับที่จะนำมาวิเคราะห์ และตอบปัญหาของการวิจัยได้

6.3 การจดบันทึกและการทำดัชนีข้อมูล (note taking and indexing) โดยการเลือกคำบางคำมาใช้เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล เช่น ในหัวข้อความเครียดเกี่ยวกับผู้ปกครอง ผู้วิจัยเลือกคำสำคัญได้แก่คำว่า ความคาดหวัง, ความกดดัน และนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลในหมวดหมู่ต่าง ๆ ต่อไป

6.4 การทำข้อสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูล (memoing and data reduction) โดยการนำความคิดที่ผู้วิจัยประมวลได้จากการทำดัชนีข้อมูล และเชื่อมโยงดัชนีหลาย ๆ ตัวเข้าด้วยกัน แล้วเขียนสรุปใจความสำคัญลงในแต่ละหัวข้อ

6.5 การสร้างบทสรุป ผู้วิจัยนำข้อสรุปย่อย ๆ มาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เป็นบทสรุปที่ตอบปัญหาของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปข้อมูลในรูปแบบของแผนภูมิความคิด (Mind Mapping)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการรับรู้สภาพปัญหาความเครียดของครูสอนดนตรีในปัจจุบัน มีผู้ให้สัมภาษณ์เป็นครูสอนตรีในกรุงเทพมหานคร ไม่จำกัดช่วงอายุ จำนวน 30 ท่าน โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ครูสอนดนตรีในกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการของครูสอนดนตรีในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านความเครียด สามารถสรุปได้ตามองค์ประกอบ 6 ด้าน เรียงลำดับความถี่ที่ได้สัมภาษณ์จากครูสอนตรี 30 คน ดังนี้

ลำดับที่ 1 ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง

จากการสำรวจพบว่ามีครูจำนวน 30 คน จาก 30 คน คิดเป็นร้อยละ 100% แสดงความกังวลเรื่องผู้ปกครองว่าครูดนตรีที่มักจะถูกคาดหวังจากผู้ปกครองในการให้ส่งนักเรียนแข่ง ส่งสอบให้ได้คะแนนสูง ๆ โดยไม่ได้สนใจเลยว่าบุตรหลานของท่านมีความพร้อมหรือไม่ ผู้เรียนบางคนเรียนพิเศษทุกวิชา จนเกิดความเครียดไม่สามารถจัดระบบการรับรู้ในสมองได้ดีเท่าที่ควรเพราะอายุยังน้อย ผู้เรียนหวังว่าการมาเรียนดนตรีจะเป็นการได้ผ่อนคลายจากวิชาการที่ตนได้เรียนหนักมาแล้วทั้งสัปดาห์ แต่กลับกลายเป็นวิชาดนตรีก็มีระดับความเครียดไม่ต่างจากวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ที่พวกเขาเรียนที่โรงเรียนเพราะถูกผู้ปกครองกดดันให้แข่ง ทำให้ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดนตรีของผู้เรียนหายไป และแนวคิดที่ผิด ๆ ของผู้ปกครองที่มีความต้องการหลากหลายก็ส่งผลให้ครูเกิดความกดดัน (สุวรรณา วังโสภณ, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2559)

ลำดับที่ 2 ปัญหาด้านที่เกิดจากการบริหารเวลา

จากการสำรวจพบว่ามีครูจำนวน 27 คน จาก 30 คน คิดเป็นร้อยละ 90% แสดงความกังวลเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะด้วยภารกิจที่มากมายทำให้บางครั้งคนเป็นครูดนตรีรู้สึกทำทนาย สนุก เพลิดเพลินจนทุ่มเวลาให้กับเรื่องงานมากจนลืมใส่ใจครอบครัว มีเวลาให้ครอบครัว คนรัก เพื่อนการรับงานสอน รับประทานอาหารซึ่งก็ตรงกับวันพักผ่อน หรือตรงกับเวลาสังสรรค์กับเพื่อนก็ไม่สามารถไปได้เพราะต้องเล่นดนตรี ต้องสอนพิเศษ ทำให้ครูดนตรีส่วนมากไม่ค่อยประสบความสำเร็จด้านชีวิตครอบครัว ชีวิตคู่ก็เกิดปัญหาได้บ่อยเพราะการเล่นดนตรีการสอนดนตรีต้องเสียสละเวลาส่วนตัวในวันหยุด เวลาพักผ่อนในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ทำให้คนรักที่ไม่มีความมั่นคงและไม่มีความเข้าใจเกิดความระแวงและมีปากเสียงจนเกิดการหย่าร้างเนื่องจากสอนมากเกินไป หรือเล่นงานดนตรีดี ๆ ต้องพบปะผู้คนมากมาย (สุวรรณา วังโสภณ, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2559)

ลำดับที่ 3 ปัญหาด้านการสอน

จากการสำรวจพบว่ามีครูจำนวน 27 คน จาก 30 คน คิดเป็นร้อยละ 90% แสดงความกังวลเรื่องการสอน การเป็นครูดนตรีแน่นอนว่านอกจากต้องมีทักษะการปฏิบัติที่ดีแล้วยังต้องมีทักษะการถ่ายทอดที่ดีด้วย การสอนผู้อื่นให้ทำได้ตามที่ควรนั้นยากกว่าปฏิบัติเองมาก จึงเกิดปัญหาด้านการสอนขึ้นมาอีกหนึ่งประเด็น ผู้สอนควรมีความรู้ในด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี หนึ่งผู้เรียนแต่ละคนนั้นมีพื้นฐานและความเข้าใจต่างกัน บางคนชอบดนตรี บางคนไม่ชอบเรียนดนตรี หลายครั้งอาจพบปัญหานักเรียนไม่มีความอดทน ร้องไห้ไม่ซ้อม ผู้เรียนลองภูมิ ผู้ปกครองคาดหวังกับครูมากเกินไปทำให้ผู้สอนเกิดความหนักใจ การที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนรักดนตรีนั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและยากจึงเป็นหน้าที่ของครูต้องวิเคราะห์ผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งถ้าใคร

ไม่ได้เรียนวิชาการสอนทักษะเครื่องดนตรี หรือจิตวิทยาการสอนดนตรีมาโดยตรงก็จะเกิดความกังวลใจและไม่
รู้จะปฏิบัติตัวอย่างไรกับผู้เรียนที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก

ลำดับที่ 4 ด้านการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม

จากการสำรวจพบว่ามีครูจำนวน 25 คน จาก 30 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33% แสดงความกังวล
เรื่องผู้บริหาร ผู้เรียนและเนื้อหาที่จะสอนไม่ได้ส่งผลให้สุขภาพจิตแย่เท่าปัจจัยอื่นซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่
สามารถควบคุมได้ อาทิ ปัญหาด้านฝ่ายบริหารไม่สนับสนุน งบประมาณสนับสนุนด้านดนตรี พอครูไม่ได้รับ
การสนับสนุนอย่างดี จากงานที่ง่ายก็ทำให้หลายอย่างยากขึ้นและเกิดความกังวลกับเรื่องอื่น ๆ ที่
นอกเหนือจากการพัฒนาฝีมือของผู้เรียนซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหาร
บางคนก็ไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการงาน และบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ใช้งานทับซ้อน ใช้งานไม่
ตรงกับความสามารถของบุคลากร ใช้งานคนเดิม ๆ หนักเกินไปไม่กระจายหน้าที่ ปัญหาผู้บริหารไม่มีความรู้
เรื่องดนตรี ทำให้ไม่เข้าใจกระบวนการทำงานจริง ๆ และมักจะทำให้งานที่ต้องการหลายๆ ครั้งดูเกินความจริง
ที่จะเป็นไปได้ (กมลวรรณ ม่วงสุก, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2559)

ลำดับที่ 5 ความเครียดด้านการเงิน

จากการสำรวจพบว่ามีครูจำนวน 24 คน จาก 30 คน คิดเป็นร้อยละ 80% แสดงความกังวลเรื่อง
การเงิน โดยส่วนมากครูสอนพิเศษในวันเสาร์อาทิตย์ เสียสละเวลาส่วนตัวมากเพื่อให้ได้ค่าตอบแทน ดังนั้น
ค่าตอบแทนค่อนข้างเป็นปัจจัยหลัก ด้วยความที่ประเทศไทยให้เงินเดือนครูน้อย เนื่องจากตำแหน่งครูดนตรี
ส่วนมากเป็นครูพิเศษ หรืออาจารย์พิเศษมากกว่าอาจารย์ประจำ จึงไม่มีรายได้คงที่ชัดเจนเหมือนเงินเดือน
ดังนั้นครูต้องใช้เวลาส่วนตัวในการสอนจำนวนมากเพื่อให้ได้รายได้พอเพียงกับรายจ่าย มิฉะนั้นก็จะเกิดปัญหา
หนี้สินส่งผลกระทบต่อสภาวะทางอารมณ์ทางลบเมื่อครูไม่มีเวลาไประบายอารมณ์ ไม่มีเวลาพักผ่อนหย่อนใจ
ผลกระทบจึงเกิดกับนักเรียน เพราะครูสอนไม่เต็มที่และก็จะเบี่ยงเบนชีวิตแบบนี้เสมอไป (สุวรรณา
วังโสภณ, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2559)

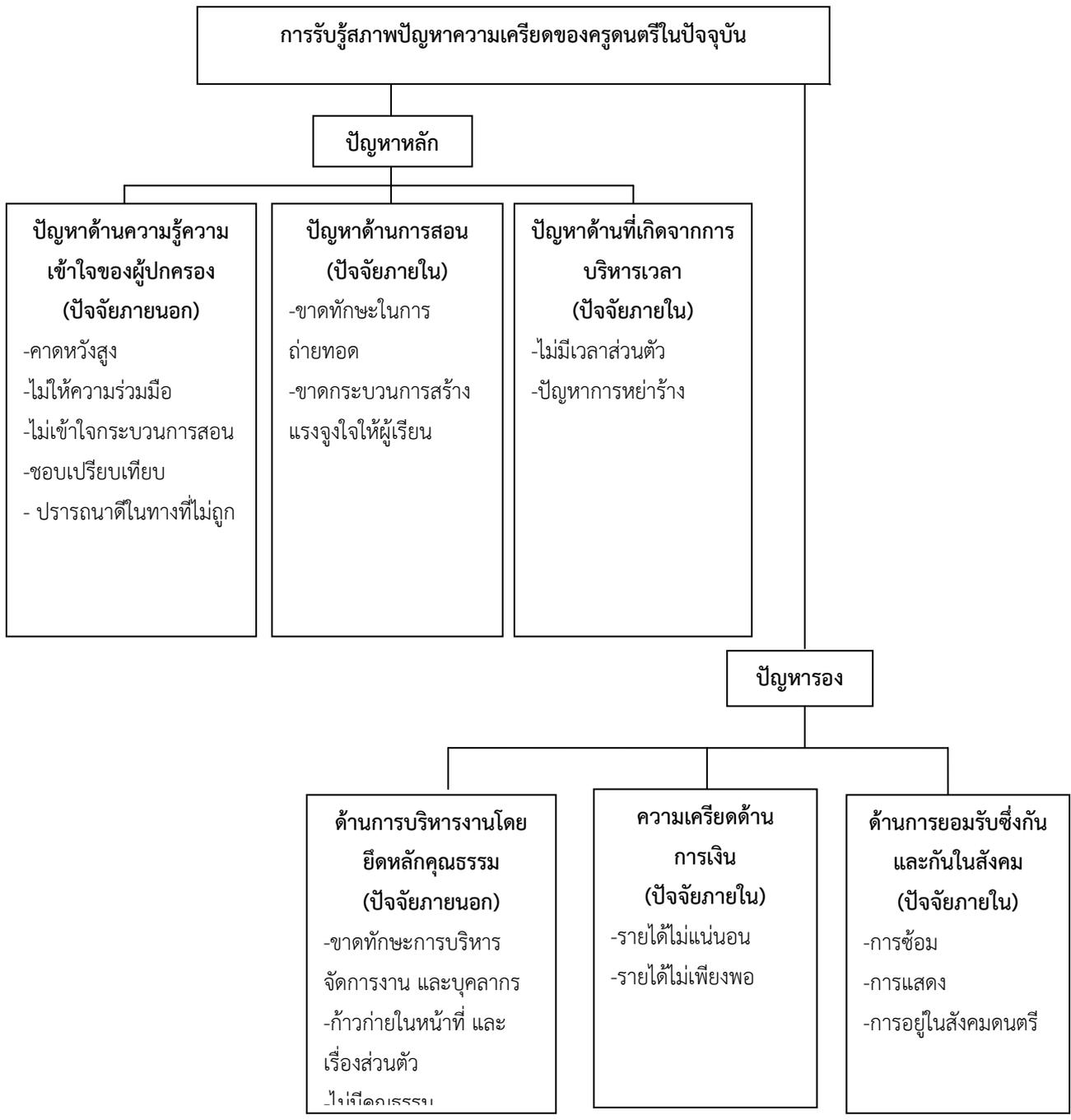
ลำดับที่ 6 ด้านการยอมรับซึ่งกันและกันในสังคม

จากการสำรวจพบว่ามีครูจำนวน 21 คน จาก 30 คน คิดเป็นร้อยละ 70% แสดงความกังวลเรื่อง
การเล่นดนตรี ผู้เป็นครูดนตรีต้องต้องฝึกซ้อมอยู่เสมอหากไม่มีความรักหรือตั้งใจจริงอาจเป็นสาเหตุให้เกิด
ความเครียด ซึ่งผู้ที่ไม่ได้เป็นนักดนตรีจะไม่มี ความเข้าใจในความรู้สึกนี้โดยคิดเพียงว่าการเล่นดนตรีนั้นมีแต่จะ
สร้างความสุขสนุกสนาน แต่จริงๆ แล้วการเล่นดนตรีมีความเครียดมากมายแฝงอยู่ อาทิ การบรรเลงไม่เข้ากับ
คนอื่นในวง และการเล่นเพลงที่ยากต้องฝึกซ้อมและพัฒนาทักษะอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถเล่นเพลงนั้นๆ
ให้ได้ดีที่สุดใน หากทำสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ตามที่ควรก็จะทำให้เกิดความกังวลทั้งต่อคนอื่นในวง ต่อผู้ชม รวมทั้งต่อ

ตนเอง เมื่อตัวเองไม่มีความพร้อมที่จะเป็นนักดนตรีที่ดี หรือไม่ได้เป็นผู้กว้างขวาง เป็นที่ยอมรับในแวดวงก็ทำให้ร่วมงานกับผู้อื่นลำบากในสังคมดนตรีที่ไม่กว้างนักในประเทศไทย และมีการแข่งขันสูง (เฉลิมเกียรติ มะลิใหม่, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2558)

สรุป

จากการเก็บข้อมูลครูดนตรี 30 คน พบว่า มีปัญหาด้านความเครียดทั้งหมด 6 ด้าน สามารถแบ่งเป็นปัญหาหลัก 3 ด้าน ได้แก่ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง ปัญหาที่เกิดจากการบริหารเวลา และปัญหาด้านการสอน ปัญหาด้านรอง ได้แก่ ด้านการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม ด้านการเงิน และด้านการยอมรับซึ่งกันและกันในสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้มองเห็นลักษณะปัจจัยโดยภาพรวมของปัญหาด้านต่างๆ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะปัจจัย คือปัจจัยภายนอกที่หมายถึงปัญหาที่ต้นเหตุมาจากผู้อื่นครูดนตรีไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง และด้านการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม ปัจจัยภายนอก ซึ่งหมายถึงปัญหาที่ต้นเหตุเกิดจากตัวครูดนตรีเอง และครูดนตรีสามารถแก้ไขปัญหาดได้ด้วยตนเอง ได้แก่ ปัญหาด้านการสอน ปัญหาด้านที่เกิดจากการบริหารเวลา ด้านการเงิน และด้านการยอมรับซึ่งกันและกันในสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล และสร้างข้อสรุปความเครียดที่เกิดจากปัจจัยภายในบุคคล และความเครียดที่เกิดจากปัจจัยภายนอกโดยใช้แผนภูมิความคิด (Mind Mapping) ดังนี้

ภาพ 1 แผนภูมิความคิดสรุปสภาพปัญหาความเครียดของครุคนตรี

อภิปรายผล

ก่อนทำการสำรวจผู้วิจัยมองเห็นถึงความมีขอบเขตในชีวิตของครุคนตรีในบางประการ ซึ่งคิดว่าเป็นปัญหาเล็ก ๆ ที่ละเอียดอ่อนจนกลายเป็นประเด็นใหญ่ที่น่าสนใจแต่คนมองข้าม จนกระทั่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจจึงพบว่ามีความเครียดที่กระทบกับการดำรงชีวิตของครุคนตรีและไม่เคยถูกทำการบันทึกเผยแพร่มาก่อนหลายประเด็นปัญหามากกว่าที่

ผู้วิจัยคิดว่า ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจถึงปัญหาความเครียดของครูคนตรีและพบว่า ครูคนตรีมีความเครียดในด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 6 ด้าน เรียงลำดับปัญหาตามความถี่ของครูที่ให้สัมภาษณ์จากมากไปน้อยได้ตามตาราง ดังนี้

ตาราง 1 การอภิปรายผลสภาพปัญหาความเครียดทั้ง 6 ด้านของครูคนตรี

ลำดับ	หัวข้อ	ลักษณะ ปัจจัย	ข้อเสนอแนะ
1.	ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครอง	ภายนอก	-ให้ผู้ปกครองเข้ามาดูการเรียนการสอนในช่วง 10 นาทีสุดท้าย -สอบวัดทัศนคติของผู้ปกครองก่อนรับสมัครนักเรียนเข้ามาเรียน -พูดคุยกับผู้ปกครองทุกครั้งหลังการสอน
2.	ปัญหาด้านการสอน	ภายใน	-เข้าร่วมอบรมทางดนตรีอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ความรู้ทันต่อสถานการณ์ -ขอรับคำแนะนำจากอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญโดยสังเกตการสอน หรือเป็นผู้ช่วยสอน และใช้เป็นแนวทางมาปรับใช้ในการสอน
3.	ปัญหาด้านที่เกิดจากการบริหารเวลา	ภายใน	-ควรสร้างความเข้าใจในลักษณะการทำงานของครูคนตรีให้แก่ครอบครัว -ควรจัดตารางงาน ตารางสอน ตารางซ้อม และตารางพักผ่อนเพื่อความชัดเจนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด
4.	ด้านการบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม	ภายนอก	-ภาครัฐควรกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับผู้บริหารให้ชัดเจน -มีการให้รางวัลส่งเสริมผู้บริหารที่บริหารงานอย่างเป็นธรรม
5.	ความเครียดด้านการเงิน	ภายใน	-ควรกำหนดกฎการขาด ลา มาสายของนักเรียนให้ชัดเจนเพื่อควบคุมรายได้ให้มีความคงที่ -ควรบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในส่วน ต่าง ๆ อย่างชัดเจน
6.	ด้านการยอมรับซึ่งกันและกันในสังคม	ภายใน	-ควรวางแผนการซ้อมให้ได้สม่ำเสมอเพื่อรักษา และพัฒนาศักยภาพในการเล่นดนตรีของตนเองให้ดียิ่งขึ้น -ควรฝึกฝนทักษะให้พร้อมสำหรับโอกาสที่เข้ามา -ควรเรียนรู้การเข้าสังคมเพื่อสร้างเครือข่ายที่ดีในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยนี้สามารถเป็นข้อมูลที่ใช้อ้างอิงสำหรับนักศึกษา และผู้สนใจในการเลือกประกอบอาชีพครุมนตรี
2. ผู้ที่เป็นครุมนตรีสามารถใช้ข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจในบริบทของสังคมครุมนตรี และเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนอย่างมีความสุข
3. ผู้บริหาร ภาครัฐ และผู้ที่อยู่ในวงการครุมนตรีควรทำความเข้าใจ และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาคความเครียดในแต่ละด้านให้ชัดเจนขึ้น เช่น องค์กร หรือกระทรวงที่เกี่ยวข้อง สามารถนำปัญหาเหล่านี้ไปทำการวิเคราะห์ วิจัยในเชิงลึกเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันมากขึ้น
2. ควรสำรวจสภาพปัญหาคความเครียดในปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น เพื่อความหลากหลาย
3. ควรสร้างเป็นหนังสือคู่มือการเปิดโรงเรียนดนตรีสำหรับผู้บริหารโรงเรียนดนตรี

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลวรรณ ม่วงสุก. 2 ธันวาคม 2559. สัมภาษณ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *ปัญหาหนี้สินครู*. สืบค้นจาก

<http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php/>

เฉลิมเกียรติ มะลิใหม่. 2 ธันวาคม 2558. สัมภาษณ์.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). *พฤติกรรมการสอนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ระบิล พันภัย. (2558). *วิธีการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานทำความสะอาด*

ในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี นครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต) สาขาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

สุภางค์ จันทวานิช. (2559). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพรรณา วังโสภณ. 6 มกราคม 2559. สัมภาษณ์.

ภาษาอังกฤษ

Hewitt, P. & Thompson, K. (2006). A Survey of Music Teacher Educator's Professional Backgrounds, Responsibilities and Demographics. *Journal of Research in Music Education*. 10(2), 170-181.